

## TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı Derya Yanık tarafından Anayasanın 98' inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

*Kemalbay*

Serpil KEMALBAY PEKGÖZEGÜ

İzmir Milletvekili

6 Şubat 2023 tarihinde gerçekleşen depremlerde başta Kahramanmaraş, Malatya, Gaziantep, Diyarbakır, Kilis, Şanlıurfa, Adıyaman, Hatay, Osmaniye ve Adana illerinde, ilçelerinde ve köylerinde olmak üzere deprem bölgesinde alınmayan önlemler, neoliberal politik tercihler nedeniyle tarihin en büyük yıkımı gerçekleşmiş, bazı illerde 2 gün bazılarında ise 3 gün deprem bölgesine devletin müdahale etmemesi, arama kurtarma faaliyetlerine dair ihmaller silsilesi sonucu resmi açıklamalara göre 46 binin üzerinde yurttaşımız yaşamını yitirmiş ve bir çok kişi yaralanmıştır.

Tıpkı 17 Ağustos 1999 Marmara Depreminde de gündeme geldiği gibi; Maraş merkezli depremlerde de depremin ilk gününden itibaren birçok kayıp ihbarı gündeme gelmiştir. Depremin ilk günlerinde basına yansıyan görüntülerde bazı bebeklerin özel jet ve uçaklarla başka illere taşındığı görülürken, çocukların bir kısmının ise koruyucu ailelere verileceği yönünde bakanlığınızca açıklamalar yapılmıştır.

Göçükten çıkarılma anlarında çocuklar anne-baba kontrolü ve kimlikleri olmadan hastaneye götürülebilmekte ve bu da çocuklar için önemli bir güvenlik sorunu yaratmaktadır. Nitekim, enkazdan çıkan ya da çıkarılan, kaybolan, ailesini kaybederek kimsesiz kalan yada yakınlarına henüz ulaşılamayan çocuklarla ilgili olarak kanun dışı bir şekilde ve bakanlığınızın üzerine düşen görevler çerçevesinden uzak resmi kurumlara bildirimlerinin yapılmadığı ve kayıtlara

geçmesinin sağlanamadığı, 1000'e yakın çocuğun ailelerine teslim edilemediği, deprem bölgesinden alınarak çeşitli aracılıklarla yetkili devlet kurumlarına yerine çocukların akrabaları olduğunu söyleyen kimselere, tarikatlara veya organ mafyalarına teslim edildiklerine yönelik iddialar kamuoyunda yer almıştır. Etrafta yakınlarının olup olmadığı teyit edilmeden, kime teslim edildiği, çocuğun adı, ailesi, hangi adresten çıkartıldığı, bölge hastaneleri hasar gördüğü için farklı illerdeki hastanelere sevk edilen çocukların hangi hastaneye götürüldüğünün kaydı tutulmadan hastanelere götürülerek bırakıldığı ayrıca ambulans hastanelere sevk sırasında çocukların kaybolduğu da bilinmektedir. Öte yandan, altyapısı yeterli telefon hatlarının kurulmaması, aranabileceği söylenen numaraların yetersizliği, nedeniyle ailelerin çocuğunu araması, devlet kurumlarından bilgi alması da mümkün olamamıştır. Mülteciler/göçmenler hem ırkçı saldırılardan hem de kimliksiz çocukların bulunduğu hastanelerde çok dilli bilgilendirme masalarının oluşturulmasından dolayı çocuklarını aramakta birçok zorluklarla baş etmek zorunda bırakılmışlardır.

Depremde ailesini kaybeden ve devletin koruması altında olduğu iddia edilen çocukların akıbetine dair her gün çeşitli iddialar basına yansımaktadır. Çağdaş hukukçular Derneği'nin ihbar ve görgü tanıklarının ifadelerine dayandırdığı suç duyurusunda İstanbul Beykoz'da en az 20 depremzede çocuğun özel bir villaya yerleştirildiği, bu organizasyonun başında bakanlığın değil de İHH denilen vakfın olduğu ve bu çocukların vakfın gözetimi altında tutulduğunu belgelemiştir. Nitekim basına yansıyan görüntülerde siteye girip çocuklarla röportaj yapan gazeteciler bu bilgileri çocukların ifadeleriyle doğrulamıştır. Önce Çocuklar ve Kadınlar Derneğince de Beykoz'da üç villaya 60 refakatsiz çocuğun getirileceğine ilişkin iddialar üzerine Cumhuriyet Savcılığına suç duyurusunda bulunulmuş ve savcılık tarafından soruşturma başlatmıştır. Her ne kadar bakanlığınızca bu iddialar yalanlanmış olsa da daha sonra tarafınızca oradaki çocukların Suriye'li oldukları ve aileleri ile birlikte kaldıkları açıklaması yapılarak bu durum meşrulaştırılmaya çalışılmıştır. Daha sonrasında ise Gaziantep ilinden Sakarya iline 49 çocuğun götürüldüğü, bu çocuklardan 9 tanesinin 12 yaş üstü olması nedeniyle diğer çocuklarla birlikte kalmasının mümkün olmadığı ve görünürde Diyanet'e ait olan ve işletmesinin çok yakın bir zaman önce istismar skandalı ile gündeme gelen İsmailağa Cemaatince işletilen yatılı Kur'an kursunda kaldığı ortaya çıkmıştır. Yine cumhuriyet savcılığına başvurulmasına rağmen halen bir sonuç alınamamıştır.

Diğer taraftan, tüm bu yaşanan kaos ve koordinasyonsuzluk döneminde yasalar çerçevesinde en azından çocukların korunmasının koordine edilmesi gerekirken Diyanet İşleri Başkanlığı'nın evlat edinenle evlatlık arasında evlenme engeli olmadığı şeklindeki insanlık değerlerini ayaklar

altına alan “fetvası” çocuk istismarının meşrulaştırmasına hizmet ederken yürürlükteki yasalara göre de suç teşkil etmektedir.

Çocukların yüksek yararı korunması gereken en temel ilkedir. Çocuk Haklarına Dair Sözleşme (ÇHS), Devletlere, çocukları her tür ihmal ve istismardan koruma yükümlülüğü vermektedir. Bu yükümlülük, her şeyden önce önleme yükümlülüğüdür. Refakatsiz ve kayıp çocukların 1000 e yakın olduğu yönündeki iddialar göz önüne alındığında Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesindeki düzenlemeler ve Türkiye’nin Çocuk Koruma Kanunu ile hakları devlete yüklenen yükümlülükler gereği bu çocuklara sahip çıkmak bakanlığınız görevinde iken çocukların güvenliği açısından son derece kontrolsüz ve denetimsiz yürüyen bu süreç çocuklar için yaşam hakkı ve vücut bütünlüğünün korunması (ÇHS m.6) başta olmak üzere, her tür kötü muameleden korunma (m.39) eğitim (m.28), sağlık (m.24), gibi birçok hakkın ihlal edilmesine neden olmaktadır. Bunu da benzer şekilde hak ihlali teşkil eden, çocuk işçiliği (m.37), çocuk evliliği (m.19) vb. olumsuz yaşam koşulları izlediği açıktır.

Bu bağlamda;

- 1- Maraş merkezli meydana gelen ve 11 ili etkileyen depremlerde ebeveynsiz ve kimsesiz kalan çocuk sayısı kaçtır?
- 2- 6 Şubat depreminden itibaren şimdiye kadar hangi şehirlerden kaç bebek ve çocuk çıkarılmış ve hangi şehirlere götürülmüşlerdir?
- 3- Deprem bölgelerinde kayıp çocuk başvuru sayısı kaçtır? Kayıp çocuk sayısının olduğu iller hangileridir?
- 4- 6 Şubat tarihi itibarı ile refakatsiz kalan kaç çocuk ailesine veya yakınlarına teslim edilmiştir?
- 5- Tedavisi tamamlanan çocukların kaç ailesi ya da yakınlarına teslim edilmiş, kaç kurum bakımına alınmıştır?
- 6- Hastaneye getirildikten sonra yaşamını yitiren refakatsiz çocuk sayısı kaçtır?
- 7- Bakanlığınız başvurularında hangi ilden kaç kayıp çocuk ihbarı bulunmaktadır ve bu çocukların yaş ve cinsiyete göre dağılımı nedir?
- 8- Hastanelerde tedavisi süren ya da kurum bakımına alınanlar arasında kimliği tespit edilemeyen kaç çocuk vardır?
- 9- Depremden kurtulan çocukların akrabalarına veya soy bağı olan kişilere gerekli bilgilendirmeler yapılmakta mıdır?
- 10- Bebeklerin ve çocukların enkazdan çıkarıldığı veya bulunduğu tarih, saat, bölge, mahalle, apartman ve teslim edilen sağlık çalışanı, sosyal hizmet uzmanı kimlikleri

tutanak altına alınmış mıdır? Şayet böyle bir kayıt takip sistemi yoksa bebek ve çocukların kayıp ve kaçırılmasına karşı alınan önlemler nelerdir?

- 11- Bazı bebeklerin deprem bölgelerinden alınarak özel jet ve uçaklarla götürüldüğü görüntülerine ilişkin bugüne kadar neden bir açıklama yapılmamıştır? Kaç bebek bu şekilde başka illere götürülmüştür. Götürülen bu bebekler hangi kuruma ve bu kurumda kimlere teslim edilmiştir?
- 12- Bu çocuklarla ilgili gerçekleşen işlem ve uygulamalar nedir? Bu çocukların güvenlikleri kim veya kimler tarafından sağlanmaktadır?
- 13- Kayıp çocukların ambulans ile hastaneye götürülme sürecinde kayboldukları göz önüne alındığında deprem bölgesinde görev yapan sağlık birimlerince hangi çocuğun hangi ambulans ile hangi hastaneye gönderildiği kaydı neden tutulmamıştır?
- 14- İstanbul'da 60'a yakın depremzede çocuğun bir tarikat vakfı tarafından evlere yerleştirildiği iddiası ve görgü tanıklarının paylaşımları ve suç duyurularına ilişkin olarak Bakanlığınızca ne tür bir girişimde bulunulmuştur?
- 15- Bakanlığınız kurumları dışında bir yere yerleştirilmesi kanunen mümkün olmayan 9 çocuğun Gaziantep'ten Sakarya'ya götürülerek il müftüsü Hasan Basış tarafından skandallarla gündeme gelen İsmailağa Cemaatine işletilen kuran kurslarına yerleştirdikleri iddiaları doğru mudur? Doğru ise konuya ilişkin olarak Bakanlığınızca yürütülen bir işlem var mıdır?
- 16- Bakanlığınızca Sakarya İl Müftüsü Hasan Basış hakkında soruşturma başlatılması için Diyanet İşleri Başkanlığına bir girişimde bulunulmuş mudur? Bulunulmadı ise gerekçesi nedir?
- 17- Kayıp çocukların vakıflara, tarikat evlerine yerleştirilme sürecinde sorumluluğu bulunan kamu görevlileri hakkında herhangi bir soruşturma başlatılmış mıdır? Başlatılmadıysa gerekçesi nedir?
- 18- Cemaat üyelerinin, Diyanette çalışan kamu görevlileriyle birlikte Kur'an kursunda kalan depremzede çocuklara eğitim verdiği doğru mudur? Doğruysa verilen eğitimin içeriği ve yasal dayanağı nedir?
- 19- Deprem sürecinde hızlı bir şekilde e-devlet üzerinden açılan koruyucu aile duyurularına neden ihtiyaç duyulmuştur? Koruyucu aile yönetmeliği neye göre düzenlenmiştir? Deprem süreci dışındaki koruyucu aile başvurularıyla arasında herhangi bir fark var mıdır?
- 20- Deprem bölgesinde alınan ve kimsesiz olabileceği düşünülen bebek ve çocuklardan kaç koruyucu aileye verilmiştir? Koruyucu aile olma kriterleri nelerdir? Koruyucu ailelere

verilmeden önce çocuklarının başka aile fertleri, akrabaları ve refakatçileri olup olmadığına dair etraflı bir araştırma yapılmış mıdır? Yapılmadıysa neden yapılmamıştır?

- 21- Diyanet İşleri Başkanlığınca koruyucu ailelerin evlat edindikleri çocuklara, “evlenme engeli olmadığı” yönündeki fetvaların çocuk istismarının önünü açacağı ve bu durumu meşrulaştıracağı düşünüldüğünde Diyanetin bu açıklamalarına istinaden Bakanlığınızca çocukları koruma yükümlülüğü çerçevesinde bir girişimde bulunulacak mıdır?
- 22- Depremlerde refakatsiz kalan çocuklar için ulusal ve uluslararası yükümlülükler çerçevesinde Bakanlığınızın çocuk güvenliği ilkelerini dikkate alan ve çocukların üstün yararını gözeten bir acil eylem planı var mıdır?
- 23- Kayıp çocukların kaçırılmasıyla ilgili takip ettiğiniz kaç soruşturma bulunmaktadır? Çocukları kaçıran faillerin kaçının hangi cemaat ve tarikatlarla bağlantısı bulunmaktadır?